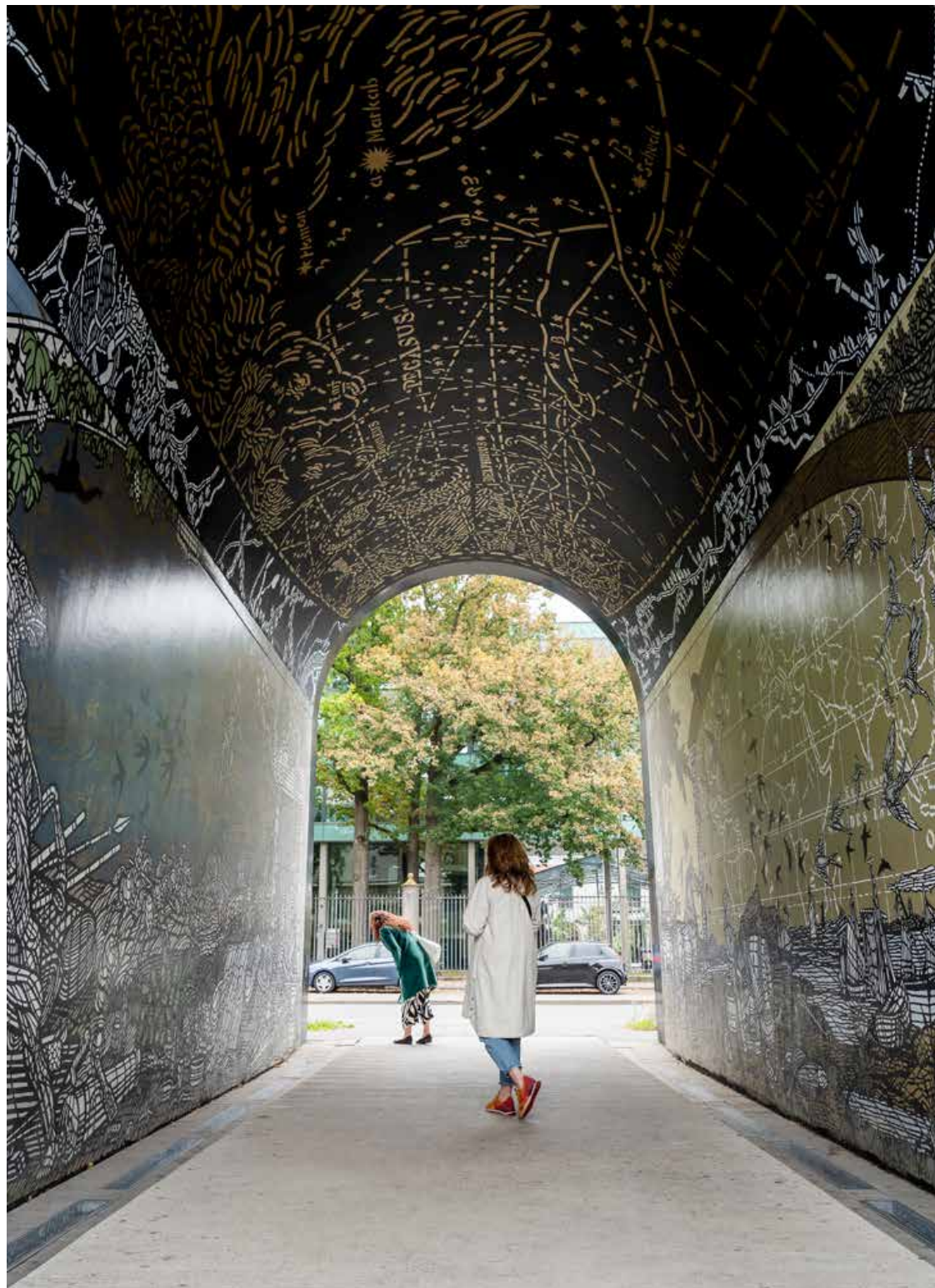

Alle tijd van de wereld

101 UITSTAPJES
VOOR DRUKKE MENSEN

VOORWOORD

Pak aan: 101 onweerstaanbare uitstapjes!

Heel vaak worden wij gevraagd om leuke tips voor een dagje uit en inderdaad, daar hebben we er heel veel van. Het werd tijd om die te bundelen tot dit boek. Veel mensen maken veel te weinig tijd vrij voor een dagje even niks, en daar willen wij verandering in brengen. We nemen je mee naar dorpen, de rand van een stad, het groen in, we laten je wandelen, fietsen, maar ook andere sportieve en actieve dingen doen. Ook is er veel aandacht voor kunst & cultuur en culinaire dagjes weg.

Om het boek lekker leesbaar te houden, hebben we het niet helemaal volgestopt met adresgegevens, openingstijden en dat soort praktische informatie. Per locatie willen we je vooral inspireren en leuke ideeën aan de hand doen. We raden je aan om zelf via internet of de website van een regio, stad of locatie de meest recente informatie op te zoeken. Dan zit je altijd goed. Bij elk uitstapje geven we nog extra tips om je dag helemaal naar eigen inzicht in te vullen.

Bij wandel- en fietsroutes noemen we altijd de naam van de route. Zo kun je deze eenvoudig terugvinden online of zelf je eigen variant samenstellen aan de hand van de bekende knooppunten. Zie de tips in dit boek dan ook vooral als vertrekpunt. Combineer, mix & match en laat je verrassen door wat je onderweg tegenkomt. We hopen dat je de tijd neemt om er écht een dagje op uit te gaan en het gevoel van 'alle tijd van de wereld' krijgt.

Of je nu alleen gaat, met je lief, een vriend(in) of de hele familie: met deze 101 dagjes uit is genieten gegarandeerd.

Maak er wat moois van,
Anouschka, Maaïke & Suzan

INHOUD

Nederland

GRONINGEN

1	Dwars door de provincie	13
2	Lauwersmeer & Zoutkamp	15
3	Groningen	17
4	Nieuwe Statenzijl & Bad Nieuweschans	19

FRIESLAND

5	Van Harlingen tot Paesens	21
6	Leeuwarden	23
7	Franeke	25
8	Harlingen	27
9	Eernewoude	29

DRENTHE

10	Zuidlaren	31
11	Frederiksoord & Veenhuizen	33
12	Diever	35
13	Hooghalen	37

OVERIJSEL

14	Giethoorn	39
15	Heino & Wijhe	41
16	Deventer	43
17	Ootmarsum	45

GELDERLAND

18	Otterlo	47
19	Oosterbeek	49
20	Arnhem	51
21	Doetinchem	53
22	Vorden	55
23	Ruurlo	57
24	Beesd	59

FLEVOLAND

25	Schokland	61
26	Lelystad	63
27	Almere	65
28	Hele provincie	67

UTRECHT

29	Soest	69
30	Utrechtse Waterlinie	71
31	Utrecht	73
32	Utrecht e.o.	75
33	Amerongen	77

ZUID-HOLLAND

42	Noordwijk	95
43	Leiden	97
44	Den Haag	99
45	Delft	101
46	Schiedam	103
47	Rotterdam	105
48	Rotterdam	107
49	Tiengemeten	109

ZEELAND

50	Westenschouwen	111
51	Veere	113
52	Middelburg	115
53	Yerseke	117
54	Paal	119

NOORD-BRABANT

55	Biesbosch	121
56	Breda	123
57	Tilburg	125
58	Oisterwijk	127
59	's-Hertogenbosch	129
60	Nuenen	131
61	Eindhoven	133

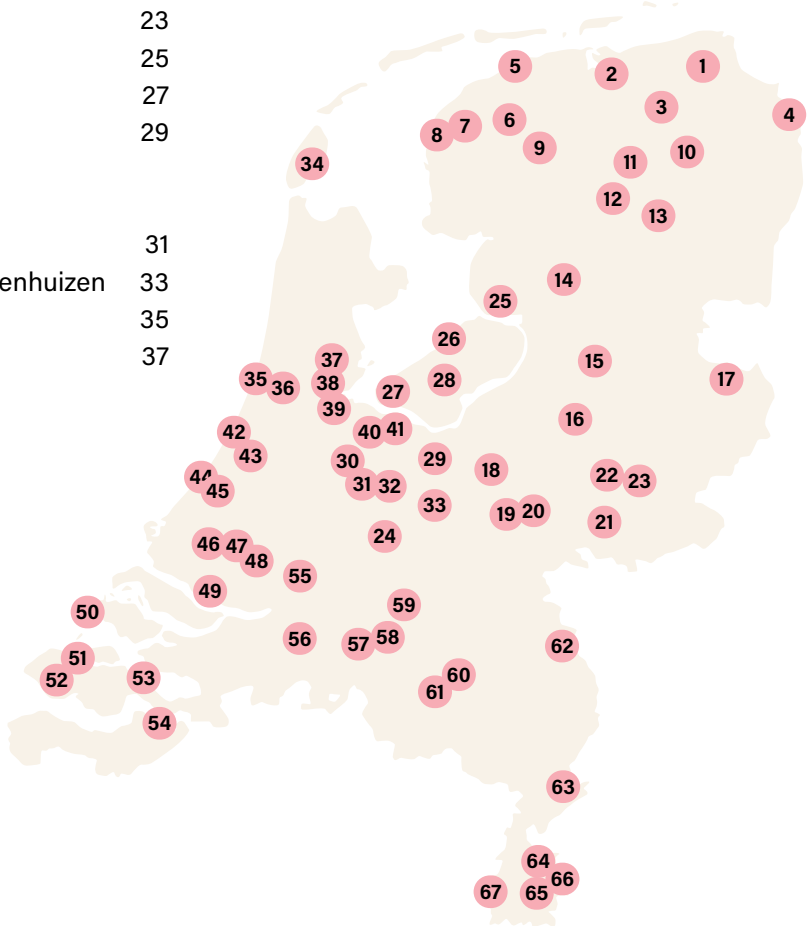
LIMBURG (NL)

62	Maasduinen	135
63	Roerdalen	137
64	Heerlen	139
65	Simpelveld	141
66	Kerkrade, Sittard & Valkenburg	143
67	Maastricht	145

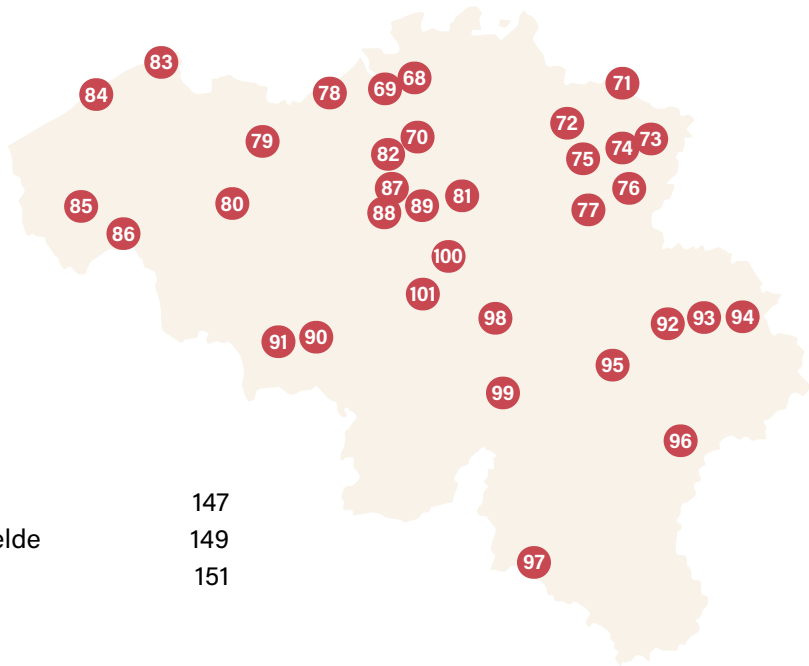

NOORD-HOLLAND

34	Texel	79
35	Overveen & Bloemendaal	81
36	Haarlem	83
37	Amsterdam-Noord	85
38	Amsterdam	87
39	Ouderkerk aan de Amstel	89
40	Hilversum	91
41	Laren	93

INHOUD
België

ANTWERPEN

68	Zurenborg	147
69	Langs de Schelde	149
70	Mechelen	151

LIMBURG (BE)

71	Hamont-Achel	153
72	Beringen	155
73	Nationaal Park Hoge Kempen	157
74	Genk	159
75	Hasselt	161
76	Bilzen	163
77	Haspengouw	165

OOST-VLAANDEREN

78	Kemzeke	167
79	Gent	169
80	Oudenaarde	171

VLAAMS-BRABANT

81	Leuven	173
82	Meise	175

WEST-VLAANDEREN

83	Knokke	177
84	Oostende	179
85	Ieper	181
86	Heuvelland, Wervik	183

BRUSSEL

87	Brussel	185
88	Brussel	187
89	Tervuren	189

HENEGOUWEN

90	Bergen (Mons)	191
91	Henegouwen	193

LUIK

92	Remouchamps	195
93	Spa	197
94	Hoge Venen	199

LUXEMBURG

95	Durbuy	201
96	Houffalize	203
97	Bouillon	205

NAMEN

98	Namen	207
99	Dinant	209

WAALS-BRABANT

100	Louvain-la-Neuve	211
101	Villers-la-Ville	213

	Index	215
	Wie maakten dit boek?	222
	Colofon	224

Poëzie op de fiets

Botanische tuin Domies Toen

Bij de 15e-eeuwse Petruskerk van Pieterburen ligt Domies Toen: de tuin van de dominee. Hier bevindt zich een prachtige botanische tuin met een gezellige theeschenkerij. Leuke tussenstop tijdens je tocht.
domiestoen.nl

Wongema

Tegenover het mooie kerkje in het dorp Hornhuizen langs het Wad vind je Wongema, het oude dorpscafé dat nieuw leven werd ingeblazen. Ze organiseren er regelmatig dingen als een aardappel-feest, aanschuifmaaltijden en concerten.
wongema.nl

Nationaal Park Lauwersmeer

Fiets of wandel door dit vogel-paradijs en geniet van weidse uitzichten, ruige natuur en – met een beetje geluk – zeehonden. De natuur in het Lauwersmeer is zo bijzonder dat het gebied is aangewezen als Nationaal Park. Bezoekers zijn dag en nacht welkom.
np-lauwersmeer.nl

Fietsen in Groningen is altijd al een belevenis: weidse landschappen, karakteristieke dorpen, kronkelende dijken en vergezichten tot aan de horizon. Maar nu geven ze er nog een extra dimensie aan. Bij zo'n 400 fiets-knooppunten in de hele provincie kun je namelijk gedichten lezen en luisteren. Soms sluiten de gedichten naadloos aan bij het landschap, waardoor woorden en omgeving elkaar versterken. Soms ontstaat er juist een verrassende tegenstelling die je blik verandert. Zo wordt elke stop een kleine poëtische verrassing.

Dit poëzieproject komt tot leven met de VERS-app die je gratis kunt downloaden. Het is heel eenvoudig om zelf een route samen te stellen via de fietsknooppunten, bijvoorbeeld via de site van de ANWB. Zet de locatievoorziening van je telefoon aan en zodra je een poëzieknooppunt nadert, verschijnt het gedicht via de app vanzelf in beeld en kun je het beluisteren. Je bepaalt zelf hoe lang je route wordt. Hoe verder je gaat, hoe meer poëzie je verzamelt.

Alle beluisterde gedichten worden opgeslagen in je persoonlijke bundel, zodat je ze later nog eens kunt teruglezen. Als je liever wandelt, werkt het net zo: volg een knooppuntenroute en laat de app je onderweg verrassen. Ontdek het Groningse landschap op de fiets of te voet terwijl je geniet van poëzie die verrast, verwondert en verrijkt.

Dark Sky Park & Vissersdorp

Nationaal Park Lauwersmeer

Een van de mooiste vogel-paradijzen van Nederland. Je kunt er heerlijk wandelen en fietsen, maar ook een bootje huren om het park vanaf het water te ontdekken.

np-lauwersmeer.nl

Dark Sky Park

Sterren kijken, of fietsen over het donkerste fietspad van Nederland? Of wil je proberen het Noorderlicht te zien? Check de routes en beste donkere plekken op onderstaande site.

[visitgroningen.nl/nl/plekken/np-lauwersmeer-dark-sky-park](http://visit groningen.nl/nl/plekken/np-lauwersmeer-dark-sky-park)

Foodwalk Zoutkamp

Een wandeling van 6 km door het mooie dorp, langs vissershuizen, een monument en een replica van het Drenkelingen-huisje van de Engelsmanplaat in de Waddenzee.

visitwadden.nl

Een dagje Nationaal Park Lauwersmeer op de grens van Groningen en Friesland betekent: veel natuur, lekker wandelen, je hoofd leegmaken, vogels kijken. Je kunt het park op verschillende plekken in, een goed beginpunt is het activiteiten- en bezoekerscentrum Het Lauwersnest.

In Nederland is het maar op weinig plekken echt donker 's nachts. Hier wel. Sterker nog, het gebied is uitgeroepen tot officieel Dark Sky Park vanwege het feit dat er nauwelijks lichtvervuiling is. Wereldwijd zijn er nog geen tachtig van dit soort officiële plekken, maar het Waddengebied telt er twee (ook een op Terschelling). Op drie plekken in het park kun je 's avonds naar de sterren kijken, al dan niet onder begeleiding van een boswachter. Er zijn zelfs speciale bankjes voor ontworpen, zodat je al liggend naar een vallende ster kunt speuren. Wie liever na een wandeling door het park nog even op pad gaat, kan naar Zoutkamp.

Zoutkamp is een vissersdorp waar nu vooral op garnalen wordt gevist, en waar ooit werd gehandeld in sardines, ansjovis en platvissen. Er is zelfs een heuse *foodwalk* uitgezet. Die heeft niks te maken met bij allerlei restaurants naar binnen gaan en daar een hapje eten, maar alles met de geschiedenis van dit dorp dat destijds een verbinding met zee had. Vroeger vertrok hier zelfs de veerboot naar Schiermonnikoog, maar voor die oversteek moet je tegenwoordig in Lauwersoog zijn. Het dorp telt ruim duizend inwoners, maar op een zonnige dag ben je waarschijnlijk niet de enige bezoeker. Aansluiten in de rij bij de kraam met kibbeling!

Amsterdamse School met Groningse twist

Martinikerk

De oudste kerk van Groningen en blikvanger van de Grote Markt, door de Groningers liefkozend d'Olle Grieze genoemd. Beklim de 97 meter hoge Martinitoren en geniet van een fenomenaal uitzicht over stad en ommeland. Binnen kijk je je ogen uit bij fresco's en het indrukwekkende barokorgel. Een klassieker die je niet mag missen.

martinikerk.nl

Kabelbaantje

Bij Ter Apel ligt de eerste hand-aangedreven kabelbaan van Nederland. Ol Graitje verbindt de oevers van de Ruiten Aa en is een unieke schakel tussen meerdere langeafstandswandelpaden. Een onverwacht hoogtepunt op je route door het Groningse landschap.

visitgroningen.nl

Forum Groningen

Een moderne eyecatcher met dakterrassen, filmzalen, tentoonstellingen en een waanzinnig uitzicht vanaf de tiende verdieping. Hier ontdek je hoe innovatief en creatief Groningen vandaag de dag is.

forum.nl

Na Amsterdam is Groningen dé stad voor liefhebbers van de Amsterdamse School. Deze expressieve bouwstijl uit de jaren '20 en '30 herken je aan baksteen in speelse vormen, golvende lijnen, bijzondere metselverbanden, kleurrijke tegeltableaus en rijkversierde deuren en portieken. Begin vorige eeuw werden in Groningen wel honderd woonblokken, kerken, scholen, kantoren, winkels en nutsgebouwen in deze stijl gebouwd, maar dan met een eigen, noordelijke twist. Er waren destijds veel steenbakkerijen in Groningen, dus werden bakstenen veelvuldig gebruikt.

Leuk is de 11 km lange Amsterdamse Schoolwandeling (via avontuurlijkwandelen.nl). Vanaf het Hoofdstation loop je de stad in en zie je al snel de kenmerkende bakstenen gebouwen met gevels in rood en geel opduiken. Veruit de meeste ontwerpen komen van de hand van stadsarchitect Siebe Jan Bouma. Hij ontwierp brugwachtershuisjes, bruggen zoals de Boteringebrug, maar ook scholen, woonblokken en zelfs urinoirs. In de Oosterparkwijk kom je zijn werk volop tegen: vrolijk gekleurde huizen in de Gerbrand Bakkerstraat, het markante politiebureau aan de Zaagmuldersweg en het Blauwe Dorp met boerderijwoningen midden in de stad.

Wat ons betreft is deze bouwstijl een schoolvoorbeeld van schoonheid en Groningen staat er vol mee. Niet alleen in de stad, maar ook in de provincie. Je raakt letterlijk niet uitgekeken.

Noordoostelijkste puntje van Nederland

Kiekkaaste

De enige buitendijkse vogelhut van Nederland is meteen ook een van de mooiste. Deze en andere bijzondere dingen in het Groninger landschap vind je op de site hieronder. groningerlandschap.nl

De Graanrepubliek

Eerst het boek lezen, of eerst wandelen? De wandeling is via onderstaande website te downloaden. De bestseller is bij zowat elke boekwinkel in Groningen te koop. visitgroningen.nl

Eten & drinken

Wie een eigen picknickmand of rugzak wil vullen, rijdt eerst langs Landwinkel Oldiek. Boerderij Hermans Dijkstra is een klassiek restaurant in de omgeving voor het diner. Of ga naar Appingedam, daar zit onder andere Paviljoen Overdiep aan het water. landwinkeloldiek.nl
boerderijhermansdijkstra.nl
paviljoenoverdiep.nl

Verder kun je niet, als je langs de Waddenzee op pad bent, hier heerst de ultieme leegte. Helemaal op de kop staat een van de mooiste vogelkijkhutten die er zijn, de Kiekkaaste. Fotogenieker krijg je het niet. De hut staat in de buurt van het dorp Drieborg bij Nieuwe Statenzijl, waar de Eems de Waddenzee in stroomt. Vanaf de dijk wandel je er in een minuut of vijftien naar toe. Eerst over de dijk, dan via een smal vlonderpad tussen het riet door. Een echte wandeling is het dus niet, maar het uitzicht is prachtig. Loop weer terug, met een beetje geluk zonder tegenliggers, en haal nog even koffie bij de leuke koffiebar Bakje Doen (aanrader: de appeltaart).

Wie afhankelijk is van het OV heeft hier nogal een uitdaging voor de kiezen: eerst naar Groningen, fiets mee in de trein, uitstappen bij Bad Nieuweschans en dan twintig minuten noordwaarts fietsen. Als je weer terug peddelt, parkeer je fiets dan bij het station van Bad Nieuweschans. Hier kun je een mooie wandeling maken. Wie *De Graanrepubliek* van Frank Westerman las: dat boek speelt zich hier af. De gelijknamige wandeling van 18 km loopt dwars door het Oldambt, langs prachtige boerderijen en met mooie vergezichten. Ooit was dit rijke gedeelte de graanschuur van Europa.

Geen zin in wandelen, maar wel zin in iets compleet anders? Pak de auto. Zet de navigatie op Doodstil, Hongerige Wolf, Egypteneinde, Polen, Kleine Huisjes, Gaarkeuken of Numero Dertien en laat je verrassen door de leegte van Groningen.

Sense of Place langs het wad

Visit Wadden

Download de route van Harlingen naar Paesens op onderstaande site. Route te lang? Zin in meer? Een andere wandeling is de gloednieuwe pelgrimsroute Ziltepad. Je hoeft niet alle 15 etappes in één keer te lopen natuurlijk. visitwadden.nl

De Streken

Op Terschelling staat een van de mooiste kunstwerken: *De Streken* van Marc van Vliet. Via een lange loopbrug over het water kom je er. Het bankje *Wadataangaat* staat er recht tegenover. Sense of Place oprichter Joop Mulder was ook de bedenker van Oerol, het is een eerbetoon aan hem. sense-of-place.eu

Het Lage Noorden

Ontmoetingsplek voor verderkijzers bij Marrum. Kunst, koffie, taart en ook overnachten. Niet elke dag open, dus check de website van tevoren. hetlagenoorden.nl

Bij het woord 'waddenkust' denk je misschien aan de Waddeneilanden. Begrijpelijk, maar zonde. Als er één Hollands landschap ondergewaardeerd is, is het wel de kust van Friesland. Erlangs loopt een route van kunstwerken, soms direct aan het wad. De route van Harlingen naar Hallum is eenvoudig te volgen, je kunt 'm verlengen naar Paesens en dan is het zo'n 70 km.

De stichting Sense of Place is een groot pleitbezorger van kunst in de openbare ruimte: "Kunst verhaalt over waar we vandaan komen, waar we zijn en waar we heen willen gaan." In dit geval dus Friesland. Het eerste kunstwerk staat op het grote parkeerterrein bij de veerboot naar Terschelling en Vlieland, het enorme *Broken Jug* van de Amerikaanse kunstenaar Frank Stella. Wie niet oplet, ontgaat het dat de verlichting van het kunstwerk gelijk loopt met de getijden van de Waddenzee, heel bijzonder.

De geschiedenis van het wad wordt gevierd, soms op onverwachte plekken. Zo kan *Wadataangaat* aangezien worden voor een gewone bankje aan het water. Je kijkt er pal op Terschelling. Bij Marrum vind je de geschiedenis van de door een vloedgolf overvallen Dobbepaarden, verbeeld door een kunstwerk in het water en zilverkleurige paardenhoeven in het beton. Stap hier zeker af, of uit, want er loopt een mooie wandeling. *Terp fan de Takomst* is een stille plek die is bedoeld om verhalen te vertellen. Bij Hallum staat *Wachten op hoog water* van Jan Ketelaar. Vanaf hier gaat het in een kaarsrechte lijn door naar Paesens. Als je érgens tot rust komt, is het hier.

Street art-wandeling Leeuwarden

Slapen in een oude gevangenis

Altijd al willen weten hoe het is om in een gevangenis te slapen? Dat kan in het Alibi Hostel in de Blokhuispoort midden in de stad. Daar slaap je in een voormalige cel. Niet luxe, wel van alle gemakken voorzien én een ervaring om nooit te vergeten.

alibihostel.nl

Stap aan boord van een praam

Ontdek Leeuwarden vanaf het water met een praamvaart. Praamboten zijn platbodems die vroeger door boeren werden gebruikt, typisch voor Leeuwarden. Je vaart dwars door de stad terwijl een gids boeiende verhalen vertelt.

praamvarenleeuwarden.nl

Bezoek het Fries Museum

Het Fries Museum is een leuk, afwisselend museum in de binnenstad van Leeuwarden waar moderne kunst, geschiedenis en cultuur elkaar ontmoeten. De moeite waard wat ons betreft.

friesmuseum.nl

Leeuwarden is een stad met karakter: sfeervolle grachten, leuke winkels, goede restaurants en een rijke geschiedenis die je op elke straathoek voelt. Je kunt hier prima een dagje (of nachtje) zoet zijn. Maar wie de stad op een écht originele manier wil ontdekken, gaat op zoek naar de *Miniature People*.

Dit (on)opvallende street art-project van fotograaf Michel Tilma voert je langs piepkleine taferelen, verstopt op muurtjes, stoepen en brugleuningen door het hele centrum. Tilma begon in 2016 met het plaatsen van de miniatures nadat hij te maken kreeg met gezondheidsproblemen en besloot het roer om te gooien. Hij ontdekte zijn passie voor fotografie en begon miniatuurtjes te plaatsen om ze te fotograferen. Eerst haalde hij ze weer weg na het maken van de foto, maar door de enthousiaste reacties liet hij ze staan – en zo groeide het project uit tot een ware stadsroute. Inmiddels zijn er 67 tafereeltjes, verspreid over 53 locaties in de binnenstad.

De scènes zijn grappig en herkenbaar: van wegwerkers tot wandelaars, van bergbeklimmers tot rustende ouderen. Elk miniatuurtje vertelt een eigen verhaal. Via QR-codes lees je meer over de achtergrond én vind je makkelijker de goed verstopte plekjes. Ondertussen ontdek je onverwachte straatjes, doorkijkjes en details die je normaal nooit zou zien. Klein geluk in een grote stad. Voor de route kun je gebruikmaken van de speciale kaart op Google Maps of koop voor een paar euro een papieren routekaart met meer info over het project *Miniature People Leeuwarden*.

Wonderlijk watergebied

Museum 't Olde Maat Uus

Aan de dorpsgracht van Giethoorn stap je een eeuwenoude boerderij binnen. Hier zie je hoe de boeren en turfstekers vroeger leefden. Met oude gebruiksvoorwerpen, verhalen en zelfs verklede vrijwilligers voelt het alsof de tijd even stilstaat.

oldemaatuus.nl

Dwarsgracht

Op een kwartier van Giethoorn ligt dit lieflijke dorpje dat 'het kleine zusje van Giethoorn' wordt genoemd. Hier vind je dezelfde charmante grachtjes en houten bruggetjes, maar dan zonder de drukte. Een schattig verborgen plekje.

visitweerribbenwieden.com

Bezoekerscentrum De Wieden

De toegangspoort in St. Jans-klooster is een ideaal startpunt van je dag in Nationaal Park Weerribben-Wieden. Stap in een fluisterboot voor een vaartocht, huur een kano, beklim de watertoren voor een spectaculair uitzicht over het rietland of bekijk de interactieve tentoonstelling.

natuurmonumenten.nl

Nationaal Park Weerribben-Wieden is met ruim 10.000 ha het grootste aaneengesloten laagveenmoerasgebied van Noordwest-Europa. Een labyrint van plassen, meren, slootjes, mysterieus ogende moerasbossen, uitgestrekte rietpercelen en bloemrijke hooilanden maken dit tot een heel bijzonder natuurgebied.

Een mooie manier om dit te ontdekken is het fietsen van het Rondje Wieden (65 km). Een prachtige route door een overrompelend landschap, gemaakt door mensenhanden en natuurgeweld. Turfstekers veranderden het gebied ingrijpend en gaven het water van de Zuiderzee vrij spel. Houten bruggetjes, rietgedekte boerderijtjes en statige koopmanshuizen vormen het decor van deze magische route. Al fietsend kom je ook langs Giethoorn: het Venetië van het noorden. Neem daar zeker even een kijkje. Het centrum is alleen te voet of te fiets bereikbaar. Wandelend langs het Binnenpad, de Langesteeg en het Zuiderpad lijkt het of je door een sprookjeswereld loopt. Idyllische rietgedekte huizen staan aan weerszijden van de dorpsgracht met zijn typische vonders en hoge houten bruggen. Ook vind je er volop horeca en kleine musea.

Natuurlijk mag een boottocht in Giethoorn niet ontbreken. Je kunt een bootje huren en zelf je route kiezen, of meevaren met een ervaren schipper. Terwijl je rustig om je heen kijkt, luister je naar mooie verhalen over de geschiedenis en het leven in Giethoorn. In het hoogseizoen kan het hier erg druk zijn, maar kom je vroeg of buiten de piekmaanden, dan is een bezoek aan dit wonderlijke waterdorp meer dan de moeite waard.

Vogels spotten op Texel

Vogelcentrum

Alles over vogels kijken en excursies (ook privé) vind je bij het Vogelcentrum. Zij organiseren ook die excursies door de Waalenburgerpolder, in beheer bij Natuurmonumenten.

vogelexcursiestexel.nl
natuurmonumenten.nl

Veerboot

De veerboot vanaf Den Helder gaat elk half uur. De auto mag mee, maar met de trein en fiets (ter plekke te huur bij de veerhaven op Texel) is het wel zo handig en groen.

teso.nl

De Vriendschap

Wie helemaal naar het noordelijkste puntje van het eiland fietst, kan daar (behalve in de winter) op de boot De Vriendschap stappen. Deze vaart naar het westelijke punt van Vlieland, de Vliehors. Onderweg kun je zeehonden kijken of een wadexcursie doen. Lekker ouderwets, maar een heel bijzonder dagje uit: extra tip!

waddenveer.nl

Vogels kijken? Wie in zijn vriendenkring gaat rondvragen wie er al een verrekijker en groene buitenkleding heeft, zal verbaasd opkijken. Een van de allerpopulairste vogelspotgebieden van Nederland vind je op Texel. Net als op veel andere Waddeneilanden strijken hier veel vogels neer wanneer ze noord- of zuidwaarts vliegen. Bij het Vogel informatiecentrum in De Cocksdorp weten ze er alles van. In polder Waalenburg in het midden van het eiland ligt Natuurcentrum De Marel.

Vanaf De Marel lopen twee kortere rondjes om de polder, maar er is ook een langere ronde van zo'n 8 km. Een groot deel van de tijd zul je toch stilstaan, hoofd in je nek, verrekijker voor je ogen en naar boven staren. Wie bang is niet verder te komen dan het herkennen van een mus of meeuw, kan mee op excursie met een van de vele vogelkenners.

Een dagje naar Texel is zo gepiept. De oversteek met de veerboot vanaf Den Helder duurt maar twintig minuten. Publiekstrekkingen Ecomare (zeehonden) en De Slufter (een groot gat in de duinen waar de zee vrij spel heeft) zijn mooi, maar het echte oude Texel vind je in het midden van het eiland: Hoge Berg. Met een beetje fantasie loop je hier door Zuid-Engeland. Er is een Georgische begraafplaats, in de velden staan oude schapenboeten waar voer en hooi voor de talloze schapen worden bewaard. Gek genoeg kom je ook hier niemand tegen met wie je op de veerboot zat, iedereen waait uit. Ook de vogels.

Nationaal Park Zuid-Kennemerland

Routes & startpunten

Er zijn vele routes met verschillende startpunten beschikbaar. Op onderstaande website kun je de audiotour downloaden, evenals wandel- en fietskaarten, en heel veel informatie vinden.

np-zuidkennemerland.nl

Hond mee?

Honden zijn maar zeer beperkt toegestaan, bijvoorbeeld in het Brouwerskolkpark (los) en in Elswout (aangelijnd). Bij het bezoekerscentrum zijn ze niet toegestaan. Op het strand bij Parnassia mogen honden juist weer het hele jaar door los lopen.

np-zuidkennemerland.nl

Eten en drinken

Je kunt neerstrijken bij strandtent Parnassia. Leuker is doorlopen naar Republiek Bloemendaal of San Blas. In de zomermaanden zijn er sowieso legio opties om uit te rusten met de voeten in het zand of juist knus bij het haardvuur.

republiekbloemendaal.nl
sanblas.nl

Voor een heerlijke lange wandeling (of fietstocht) door de duinen naar het strand, is Nationaal Park Zuid-Kennemerland een favoriet. Het park strekt zich uit over ongeveer 3800 hectare. Talloze routes nodigen uit tot lopen en fietsen langs buitenplaatsen en woeste duinen, speelterreinen en meertjes. Deze variëren van 3 tot 16 km en kennen verschillende startpunten.

Onze favoriet is 'de blauwe route' van Koevlak naar Parnassia. Hiervoor neem je de bus of parkeer je je auto bij het bezoekerscentrum aan de Zeeweg in Overveen. Bij het bezoekerscentrum zijn wandel- en fietskaarten te koop, fietsen te huur en tentoonstellingen te bezoeken. Er zit hier bovendien een heel fijn cafeetje waar je tijdens een versnapering je route kan plannen. Je kan de route natuurlijk ook in omgekeerde volgorde lopen: in dat geval parkeer je op de parkeerplaats bij Parnassia.

De route naar Parnassia is 9 km (heen en terug) als je er niet ook nog een strandwandeling aan toevoegt. Er is ook een gratis audiotour te downloaden. Zin in een frisse duik? Al na een paar minuten passeer je het duinmeer 't Wed. Hier wordt het hele jaar door gezwommen. Je wandelt verder door duinen en langs meertjes, waarbij je af en toe een Schotse Hooglander tegenkomt. Door de afwisselende begroeiing en de vergezichten is deze wandeling elke keer weer prachtig. En aan het einde wacht de Noordzee voor wie wel weer aan een duikje toe is.

Museumhoppen in Haarlem

Meer!

Er zijn nog heel veel meer musea en expositieruimtes te vinden in het centrum van de stad. Van architectuur tot archeologie en van kunst tot geschiedenis; er is genoeg te ontdekken.

visithaarlem.com

Eten en drinken

Begin bij Ax of bij de Slagersdochter. Bij de een haal je je koffietje, bij de ander heerlijke broodjes. Voor de lunch ga je naar het Spaarne, zoals naar Monsieur Rouge. Daarna zit je goed bij DeDAKKAS.

axspecialtycoffee.nl

deslagersdochter.nl

monsieurrouge.nl

dedakkas.nl

Shoppen

In Haarlem kun je eindeloos museumhoppen en eindeloos shoppen. De 'gouden straatjes' bieden een gevarieerd aanbod, en sla ook vooral de Vijfhoek niet over. Bij Petit Depot en Sjakies, in de Breestraat, zul je zeker een origineel cadeau-tje vinden.

visithaarlem.com

petitdepot.nl

sjakies.com

Na een kort wandelingetje vanaf station Haarlem beginnen we bij het Museum van de Geest in het monumentale Dolhuys. Het bood jarenlang onderdak aan 'dollen', mensen die om uiteenlopende redenen buiten de maatschappij vielen. Nu, 700 jaar later, zie je hier kunstwerken die je aan het denken zetten over stigma's en het belang van mentale gezondheid.

Op weg naar het centrum, achter een onopvallende gevel, vind je een van de mooiste huizen van Haarlem. Museumhuis Barnaart was vroeger eigendom van een van de rijkste koopmannen van de stad, Willem Philip Barnaart. Nu mag je er rondlopen alsof je een bewoner bent, op de stoelen zitten, kasten opentrekken of een spelletje spelen aan de prachtige tafel.

De volgende stop, het Teyler's museum, is het oudste museum van Nederland. Alleen al voor het prachtige pand de moeite waard. In dit 'museum van de verwondering' vind je een indrukwekkende collectie kunst en wetenschap zoals natuurkundige instrumenten, fossielen, mineralen, schilderijen en boeken. Je kijkt je ogen uit. Op een steenworp vind je het Frans Hals museum. Op twee historische locaties wordt de collectie getoond. Locatie HAL, aan de Grote Markt, biedt wisselende tentoonstellingen van moderne en hedendaagse kunst. Groot Heiligland, verstopt in een prachtig straatje, toont de grootste collectie schilderijen van Frans Hals ter wereld, naast andere 16e- en 17e-eeuwse, moderne en hedendaagse kunst. Je toegangskaartje is geldig voor allebei.

Rondje galleries in de Jordaan

Lekkers bij Gartine

Ga voor je rondje ontbijten of lunchen bij Gartine in de Taksteeg, om de hoek bij Arti en Amicitiae. Kirsten en Willem-Jan serveren de lekkerste gerechten uit hun eigen moestuin! Al jaren een begrip in Amsterdam. Wel even reserveren.

gartine.nl

De Negen Straatjes

Even pauze van de kunst? De Negen Straatjes in Amsterdam vormen een doolhof van grachten, vintage winkels en designboetieks. Een ideale plek om te flaneren, shoppen en de Jordaneze sfeer te beleven.

de9straatjes.nl

Café 't Papeneiland

Na een dagje galleries in de Jordaan is het leuk om iets te drinken bij Café Papeneiland, een eeuwenoud bruin café met houten balken, een warme sfeer en prachtig uitzicht op de Prinsengracht. Perfect voor een borrel of appeltaart.

papeneiland.nl

Amsterdam heeft vele grote musea, maar om een goed beeld te krijgen van de stand van de hedendaagse kunst is een rondje galleries vaak net zo effectief. In en rond de Jordaan vind je een aantal toonaangevende galleries. Check van tevoren even de openingstijden, want die kunnen nog wel eens variëren. Start bij Arti et Amicitiae (1839) aan het Rokin: een kunstenaarsvereniging met rijke historie, prachtige neoclassicistische gevel en originele tentoonstellingen. Ervaar kunst en vriendschap in hartje Amsterdam.

Steek door naar de Prinsengracht voor Galerie Ron Mandos. Ze tonen werken van internationale en jonge talenten in ruim opgezette tentoonstellingen (groot & experimenteel), en organiseren jaarlijks *Best of Graduates* om afgestudeerden een boost te geven. Om de hoek, aan de Elandsgracht, zit Galerie Bart, die jonge én gevestigde kunstenaars (meestal Nederlands opgeleid) laat zien. Ze organiseren ongeveer zeven solo-, duo- of groepstentoonstellingen per jaar, onder meer beeldhouwwerken, fotografie en installaties. Afwisselend speels, scherp of met humor.

Loop door naar Galerie Caroline O'Brien voor vernieuwende fotografie en mediakunst, met focus op conceptuele thema's, experiment en internationale kunstenaars. Voor nog meer inspiratie op het gebied van schilderkunst, installatie en video ga je naar Annet Gelink Gallery. En last but not least: Galerie Fons Welters. Deze galerie blinkt uit in vroege ontdekking van talent, experimentele sculptuur en installaties, met internationale uitstraling en intieme, dubbele tentoonstellingsruimtes.

Badplaats van de bollenstreek

Engelandvaarders

Het gelijknamige museum vertelt de indrukwekkende verhalen van mannen en vrouwen die tijdens de Tweede Wereldoorlog via zee naar Engeland probeerden te ontsnappen om van daaruit mee te vechten voor de vrijheid. museumengelandvaarders.nl

Space Expo

Noordwijk is ook de thuis-haven van de Europese ruimtevaartorganisatie ESA. In hun bezoekerscentrum leer je alles over ruimtevaart, bewonder je een echte Sojoez-capsule van André Kuipers, loop je door een ruimteschip en ontdek je hoe het is om astronaut te zijn. space-expo.nl

Museum Noordwijk

In een unieke 17e-eeuwse binnenduinse hoeve ontdek je hoe Noordwijk uitgroeide van vissersplaats tot badplaats. Klederdracht, scheepjes en oude strandtaferelen nemen je mee terug in de tijd. Charmant en intiem. museumnoordwijk.nl

Noordwijk kent een rijke historie die teruggaat tot zo'n tweeduizend jaar voor Christus. Uiteindelijk groeide dit vissersdorp uit tot mondaine badplaats. Rond 1900 ontdekten welgestelde families Noordwijk aan Zee als kuuroord. Een dagje strand was de chique manier om te ontspannen en te profiteren van de heilzame werking van zeewater en frisse lucht. Dat vleugje glamour van toen proef je nog steeds.

Vandaag de dag is Noordwijk dé badplaats van de bollenstreek, met kilometers strand en duinen die uitnodigen tot wandelen, fietsen of simpelweg uitwaaien. Letterlijk en figuurlijk hoogtepunt is de vuurtoren. Deze 33 meter hoge witte toren uit 1923 kun je beklimmen. Elke verdieping is ingericht met historisch materiaal – van oude lampen tot zeekaarten – samen vertellen ze een stukje maritieme geschiedenis. Na de klim wacht het echte cadeautje: een panoramisch uitzicht over de Noordzee, duinen en bollenvelden. Bij mooi weer kun je zelfs Scheveningen zien.

Vanaf de vuurtoren kun je prachtige wandelingen maken, bijvoorbeeld een 9 km lange wandeling door duinen, stille bosrandjes en de bollenvelden waar je in het voorjaar geniet van een kleurrijk bloementapijt. Op de fiets is de Bollenstreekroute (35 km) een feest: van duinen bij Langevelderslag tot uitgestrekte tulpenvelden en charmante dorpen. Sluit je dagje Noordwijk af bij een van de hippe strandtenten. In een hangmat bij Tulum, met Ibiza vibes bij Nomade Beach House of met een cocktail bij Beachclub C. Weer of geen weer, vakantiegevoel gegarandeerd.

Slingeren langs de Leidse singels

Singelparkwandeling

De wandeling is een rondje, dus je kunt starten waar je wilt. Als je de wandeling wilt downloaden (via onderstaande website) start je bij de Rijsburgerbrug nabij het Museum Volkenkunde.

singelpark.nl

Bar Lokaal

Bij een studentenstad hoort veel horeca, dus daaraan geen gebrek. Een van onze favoriete adressen is Bar Lokaal, al vanaf vroeg in de ochtend open. Je kunt er ontbijten, lunchen en dineren. Alle drie op één dag mag ook.

restaurantposten.nl

Het water op

Een kano huren net buiten Leiden (daar peddel je in 1,5 uur naartoe) kan bij onderstaand adres. Zo ontdek je ook de natuur buiten de stad. Of ga mee op een SUP-avond over de grachten.

demerenburger.nl

suppeninleiden.nl

De stad Leiden is natuurlijk vooral bekend als studentenstad. De oudste universiteit van Nederland werd er in 1575 opgericht, en er zijn talloze musea die maken dat een bezoek aan de stad sowieso een goed idee is: Naturalis, het grote natuurhistorisch museum, maar ook Boerhaave, het Rijksmuseum voor wetenschap. De Hortus Botanicus is de oudste hortus van Nederland, met de befaamde Reuzenaronskelk die maar eens per tien jaar bloeit. Ook vind je in de Hortus de Oude Sterrewacht (zonder tussen-n inderdaad), waar je van woensdag tot en met zondag met een student sterrenkunde mee op sleeptouw genomen kunt worden. Allemaal leuk als het een keer giet van de regen.

Een mooie manier om de stad op een zonnige dag beter te leren kennen, is het Singelpark. Dat loopt, natuurlijk, langs de singels van de stad en verbindt allerlei kleine en grote parken tot één lange wandeling van ruim 6,5 km. Verdwalen zou heel knap zijn: onderweg kom je telkens een grote groene paal met daarop een boomblad en de naam van het park erop tegen.

Kijk ook naar wat er aan de overzijde van de singels te zien is: talloze mooie gebouwen en een molen. De route barst van de historie, het is net alsof je door een geschiedenisboek loopt. Bij de Boisotwal kwamen op 3 oktober 1574 de Geuzen binnen om Leiden te bevrijden van de Spanjaarden. Ofwel: Leidens Ontzet, een dag die nog elk jaar groots gevierd wordt met haring, wittebrood en hutspot. En een biertje. Of twee.

Fris en fruitig op pad

Teseum

Een unieke combinatie van archeologische fundamenteën van een basiliek, een belfort-toren die op de UNESCO-Werelderfgoedlijst staat én een indrukwekkende kerk-schat. Onder- en bovengronds reis je van de Romeinse tijd tot de middeleeuwen.

teseum.be

Antiekmarkt Tongeren

Elke zondag verandert Tongeren in een paradijs voor schatzoekers met de grootste antiek- en brocantemarkt van de Benelux. Struin langs honderden kraampjes vol vintage meubels, schilderijen, sieraden en curiosa. Zelfs als je niets koopt, is het heerlijk rondslenteren en mensen kijken.

antiekmarkt-tongeren.be

Wijndomein Kitsberg

Midden in de fruitheuvels van Borgloon vind je dit charmante wijndomein. Tijdens een rondleiding leer je hoe de druiven hier worden verbouwd en verwerkt tot frisse, elegante wijnen. Natuurlijk sluit je af met een proeverij mét uitzicht over de glooiende wijngaarden. Santé!

kitsberg.be

Haspengouw is de fruitstreek van België en dat zie je overal terug: glooiende boomgaarden, kronkelende wegen langs vierkantshoeves, kastelen en wijngaarden. Het landschap lijkt soms rechtstreeks uit een prentenboek te komen. Een dagje uit hier is een ontdekkingsreis door natuur, geschiedenis én smaak. Begin bij De Stroopfabriek in Borgloon. In dit centrum stap je de kleurrijke wereld van fruit binnen. Je leert alles over het fruitverleden van de streek, van stroopstoken tot hoogstamboomgaarden, en natuurlijk kun je ook proeven van al het lekkers. Daarna door het hoogste punt van Helshoven. Hier vind je Helsheaven: een surrealistisch landschapskunstwerk gemaakt van 90 hoogstamkersenbomen dat elk seizoen anders oogt. Het uitzicht vanaf dit punt is eindeloos.

Mis ook vooral het doorkijkkerkje, officieel *Reading between the lines*, in Borgloon niet. Deze transparante kerk van staal en hout is hét icoon van Haspengouw. Afhankelijk van je standpunt zie je een massief bouwwerk, een grillig kunstwerk of juist het landschap erachter. Een betoverende plek, zeker bij zonsopkomst of -ondergang.

Extra leuk is om dit alles al wandelend of fietsend te beleven. De Bloesemfietsroute (45 km) leidt je door boomgaarden die in de lente één groot bloementapijt vormen. Voor wandelaars is de Doorkijkwandeling (8 km) een aanrader: langs het kerkje, fruitvelden en charmante dorpjes. In de lente zijn de bloesems adembenemend, in de zomer lonken picknicks tussen de velden en in de kleurrijke herfst kun je letterlijk proeven van de oogst. Elk seizoen heeft hier zijn eigen magie.

Verbeke Foundation: kunst, natuur en verwondering

Museumcafé

Als je even zere voeten hebt van het verdwalen door de 12 hectare kun je op krachten komen in het bijzondere museumcafé van de Verbeke Foundation, of bij mooi weer op het grote terras. De lunch is simpel, maar smaakvol. Bijzonder zijn de grote houtkachels die in de winter sfeervol branden.

verbekefoundation.com

Het Stropersbos

Het Stropersbos (500 hectare) is een van de grootste boscomplexen van Oost-Vlaanderen. Ooit smokkelgebied, nu een prachtig natuurgebied met konikpaarden en schapen. Ideaal om rustig te wandelen en te genieten van afwisselende natuur.

routen.be

Street art in Sint-Niklaas

Sint-Niklaas is een openlucht-museum vol street art: van beschilderde nutskasten tot de langste legale graffiti muur. Werken van wereldartiesten en lokaal talent maken de stad, dankzij curator Bart Warnier, een street art-hotspot.

ontdeksintniklaas.be

Stel je een plek voor waar kunst niet netjes ingekaderd is, maar waar ze ademt, groeit en je soms zelfs een beetje uitdaagt. Dat is de Verbeke Foundation: een bijzondere kunstsitatie in Kemzeke, opgericht door Geert Verbeke en Carla Verbeke-Lens. Sinds 2007 combineren zij hier cultuur, natuur en ecologie op een manier die je nergens anders vindt. Met 12 hectare natuurgebied en 20.000 m² overdekte ruimtes is dit een van de grootste privé-initiatieven voor hedendaagse kunst in Europa. Hier ontdek je niet alleen indrukwekkende kunstwerken, maar ook installaties die in de natuur opgaan en mee veranderen met de seizoenen.

De Verbeke Foundation is allesbehalve een statisch museum. Het voelt eerder als een levend organisme dat voortdurend in beweging is. Vandaag zie je er een bepaalde tentoonstelling, morgen staat er alweer iets nieuws. Kunstenaars werken ter plekke, verblijven er in residentie en bouwen hun installaties vaak letterlijk voor je ogen. De kern van de collectie bestaat uit meer dan 6000 collages en assemblages, vooral uit de 20e eeuw. Een deel hiervan is permanent te bewonderen in een speciaal ingericht gebouw. Daarnaast is er ruimte voor hedendaagse kunst en zelfs voor bio-art – kunstwerken met levende materialen, zoals planten of geuren.

De Verbeke Foundation is een avontuur voor de zintuigen. Je wandelt door een groene omgeving, ontdekt werken die je aan het denken zetten en beleeft kunst op een verrassende manier. Geen stoffig museum, maar een plek die prikkelt en uitnodigt om terug te komen.

Oud & nieuw in Gent

Gentse lekkernijen

De zoetekauw moet zich in Gent tegoed doen aan Gentse neuzen (neusvormige snoepjes met een vloeibare vulling). Hartige specialiteiten zijn Gentse waterzooi (een romige stoofschotel met kip of vis) en stoverij (stoofvlees in bier, liefst met friet). En natuurlijk de Belgische biertjes.

Bootje varen

Gent vanaf het water is een plaatje. Spring op de watertram (van april tot november), op een rondvaartboot, of huur je eigen bootje – al dan niet met schipper.

visit.gent.be

Hip & happening

In Dok Noord moet je zijn. In deze industriële buurt staat Hal16: de voormalige transformatorhal is nu een gezellige eethal, waar je alleen al naartoe zou moeten voor het brouwcafé van de Dok Brewing Company. Hieromheen is het ook goed shoppen overigens.

doknoord.be

Op naar Gent. Slenter langs de historische kaaïen, de Graslei en de Korenlei, bewonder de mooie gildehuizen en strijk neer op een van de uitnodigende terrassen. Duik dan in de middeleeuwen in het Gravensteen, een stoer kasteel uit de 12e eeuw. Het is zelfs een van de best bewaarde middeleeuwse kastelen in Europa. Dwaal door de zalen, beklim de torens en bekijk de collectie oude wapens. Boven op het kasteel heb je een prachtig uitzicht over de stad. Je kunt ook de Belfortoren beklimmen voor een schitterend panorama. Bewonder vervolgens de indrukwekkende Sint-Baafskathedraal, midden in het hart van Gent. De imposante gotische kerk staat bekend om haar rijke kunstschaten, met als hoogtepunt het wereldberoemde Lam Gods van de gebroeders Van Eyck. Een prachtige plek om even tot bezinning te komen. De nabijgelegen Sint-Niklaaskerk en de Sint Michielskerk zijn eveneens de moeite waard.

Door naar het S.M.A.K. voor een dosis uitdagende hedendaagse kunst. Je vindt er verrassende schilderijen, beelden en installaties die aanzetten tot nadenken, nieuwe ideeën geven of ronduit irriteren. Het Museum voor Schone Kunsten toont een prachtige collectie oude en moderne meesters, van middeleeuwse kunst tot werk van Ensor en Magritte.

Tijd voor een stadswandeling. De Concrete Canvas Tour van StreetArt Belgium leidt je langs de meest iconische graffiti kunstwerken. Per fiets is de tour 14,5 km lang 52 kunstwerken. Gezien de vele kinderkopjes is te voet een beter idee. In 7,5 km loop je dan langs 32 kunstwerken. Overal liggen folders met de route, maar je kunt 'm ook online vinden.

Wie maakten dit boek?

Naast de veelzijdige tips in dit boek wil ik je mijn twee persoonlijke lievelingstips niet onthouden. **Billies beach sauna** op verschillende plekken in Zandvoort en Bloemendaal. Gezellig met twee, hilarisch met een groep vriendinnen. Lekker zweten met uitzicht op zee en daarna een verkwikkende duik. Je voelt je als herboren en – omdat je lekker buiten bent – helemaal zen. Daarna nog een lekker drankje bij een van de gezellige strandtenten. Het vestingstadje **Willemstad** is een prachtig stadje aan het Hollands Diep. Je wandelt hier over de stervormige vestingwerken en pakt een terrasje in de historische haven. Wij lopen daarna altijd even door naar Mauritz, waar het binnen én buiten heel goed toeven is.

Maaïke van Steekelenburg

Nu de kinderen uitvliegen, krijg ik steeds meer tijd voor gezelligheid. Als ik een dagje weg ga, hoef ik niet meer te bedenken of zij het ook leuk vinden. Dus staan er steeds vaker mooie musea of wandelingen door wonderlijke gebieden op de agenda. Waar ik het meest van hou, zijn mooie steden waar de kunst op straat ligt. Zoals de **miniatuurwereldjes** in Leeuwarden, de **Blind Walls Gallery** in Breda of de **stripmurals** in Brussel. Een fijne combinatie van stadse gezelligheid en creatieve inspiratie. Hopelijk beleef jij net zoveel plezier bij het maken van de dagtripjes als wij bij het schrijven ervan. Verdorie, wat zijn Nederland en België toch leuk!

Anouschka Peterink

Hoewel ik weet dat natuur heel goed is voor het lijf en een leeg hoofd, zoek ik het allerliefst de rafelrandjes van een stad op, op zoek naar verrassing en (straat)kunst. En stoere gebouwen. Daar waar oud en urban elkaar ontmoet. Zo vind ik het **Nyma-terrein** in Nijmegen heel inspirerend. Rauw, ruig en vol creativiteit. In mijn eigen stad Utrecht vind ik het gebied rondom de Nijverheid een feestje. Lunchen bij **Warmoes**, bandje kijken bij **DB's**, dansen in de **Werkspoorkathedraal**. En oké dan, dat wissel ik heus graag af met een verfrissende wandeling aan zee en door de duinen. Het liefst in Zeeland, op het uitgestrekte strand tussen Renesse en Burgh-Haamstede. En dan een bakkie koffie bij de knusse strandtent **De Zwaluw**.

Suzan Schapendonk

Fotoverantwoording

Abbaye de Villers-la-Ville asbl, p. 212, AfrikaMuseum Tervuren: p. 188, Anouschka Peterink: p. 128 lb, lo, Bezoek Oisterwijk: p. 126 rb, ro, Björn Snelders: p. 124lb, 126 lb, Brabant Partners: p. 120, 122 rb, lo, 124 lo, rb, ro, 126 lb, lo. 128 ro, 130, Dbrnjhrj – stock.adobe.com: p. 84, Entre-Deux-Monts: p. 182, Fenna Bego: p. 16 (behalve lb), Floating Farm: p. 104, Frans Hals Museum: p. 82 lb rn rb, Grand Hornu: p. 193, Jan Frans de Hartog/Stichting Bosland: p. 64, Koen Vanmechelen/foto Boemi: p. 158 lo, Koen Vanmechelen/Jeroen Verrecht: p. 158 lb, rb, ro, Letja Verstijnen: p. 68, Maaïke van Steekelenburg: p. 50 ro, Marc Meinau – stock.adobe.com: p. 210, Marco – stock.adobe.com: p. 184, Michel Tilma: p. 22, 223, Mike Bink fotografie p.82 ro, Petra de Hamer: p. 15, 18, 20, 24, 26, 28, 32, 44, 46, 54, 56, 58, 60, 62, 74, 76, 78 lb en ro, 88, 94, 96, 102, 106, 108, 110 rb en lo, 168 lb en rb, 219, Ping Pong Club: p. 72, Sanne Rompen-Gijsbers / Street Art Heerlen: 138 rb, lo, Sebastiaan Rodenhuis Fotografie: p. 16 lb, Stichting Achterhoek Toerisme: p. 52, Suzan Schapendonk: p. 86, 110 lb, 167, 215, Teylers Museum p. 82 lo, Vincent van den Hoogen: p. 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 38, 51, 92, 112, 122 lb, ro, 176, 178, 180, 196, 200, 204, 206, 208, 214, 223 rb + omslag

Colofon

Alle tijd van de wereld

101 uitstapjes voor drukke mensen

Samenstelling & teksten

Maaïke van Steekelenburg, Suzan Schapendonk, Anouschka Peterink

Projectbegeleiding

Kip & Ei

Ontwerp & vormgeving

Bianca Enthoven

ISBN 978 94 9333 890 6

NUR 400, 500

© Uitgeverij mo'media, Rotterdam
Eerste druk, november 2025

Blijf op de hoogte

Meer weten over alle boeken? Schrijf je via de site in voor de nieuwsbrief. Of volg de uitgeverij op social media. Vragen en opmerkingen kun je kwijt via redactie@momedia.nl

Fotografie

Vincent van den Hoogen, Petra de Hamer e.a. (zie de fotoverantwoording op pagina 223)

We hebben ons best gedaan van alle foto's de beeldrechten te achterhalen. Mocht je het niet eens zijn met de plaatsing van een of meerdere foto's in dit boek, stuur dan een mail naar redactie@momedia.nl.

   [uitgeverijmomedia](https://www.mo'media.nl)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand, in enige vorm of op enige wijze, of op enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Geen enkel deel van dit boek mag op welke manier dan ook worden gebruikt of gereproduceerd met het doel om technologieën of systemen voor kunstmatige intelligentie te trainen. *No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training artificial intelligence technologies or systems.*

Dit boek is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Uitgeverij mo'media is niet aansprakelijk voor onjuistheden in de tekst of informatie verstrekt door derden. Controleer voor vertrek altijd websites en openingstijden van plekken die je wilt bezoeken.